

A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság a ... dr. Munz Károly ügyvéd) által képviselt **D.Zártkörűen Működő Részvénytársaság** ... felperesnek a dr. Balogh Zoltán ügyvéd és dr. Molnár Angelika ügyvéd ... által képviselt **dr.P. I. I.rendű és dr.P. I-né II.rendű** ... valamint a dr. Jávorfai Tibor ügyvéd ... által képviselt **G. Korlátolt Felelősségű Társaság "felszámolás alatt"** ... III.rendű és a dr. Naár Edit jogtanácsos által képviselt **Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal** ... IV.rendű alperesek ellen a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróságon 13.G.40.232/2008 számon szerződés érvénytelenségének megállapítása és járulékai iránt indított perében, a Debreceni Ítéltábla Gf. III. 30.144/2009/9. számú ítélete ellen az I-II.rendű alperesek által 14. sorszámon előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

i t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a Debreceni Ítéltábla Gf.III. 30.144/2009/9. számú jogerős ítéletének felülvizsgálati kérelemmel meg nem támadott - a felperesnek a III.r. alperessel szemben előterjesztett keresetét elbíráló - rendelkezését nem érinti. Ezt meghaladóan hatályon kívül helyezi és elsőfokú bíróság ítéletét az I-II. rendű alperesek ellen a hitelező előnyben részesítésének megállapítása és járulékai tekintetében előterjesztett kereseti kérelem tárgyában hozott eljárást megszüntető részében helybenhagyja;
a jóerkölcshöz való viszony megállapítása és járulékai iránti kereset elbírálása körében a másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja.

A Legfelsőbb Bíróság megállapítja, hogy a felülvizsgálati eljárásban a felperesnek 1.064.300 (Egymillió-hatvannégyezer-háromszáz) Ft, az I-II.r. alpereseknek együttesen

2.792.900 (Kettőmillió-hétszázkilencvenkettőezer-kilencszáz) Ft, a IV. rendű alperesnek 532.150 (Ötszázherminckettőezer-százötven) Ft eljárási költsége merült fel.

Ez ellen az ítélet ellen további felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s :

A jogerős ítéletben megállapított és a felülvizsgálati kérelem elbírálása szempontjából jelentős tényállás a következő:

Az I. r. alperes dr. P. I. és a II.r. alperes dr. P. I-né házastársak. Az I.r. alperes a IV.r. alperes jogelődjének, a B. Zrt."fa." gazdálkodó szervezetnek a vezető tisztségviselője volt, a II.r. alperes a IV.r. alperes jogelődjének jelentős befolyással rendelkező részvényese, illetve a III.r. alperes G. Kft."fa." jelentős befolyással rendelkező tagja.

A IV.r. alperes jogelődjének, a B. Zrt."fa." adós gazdálkodó szervezetnek a felszámolási eljárását 2005. november 2-án kezdeményezték. A Borsod-Abaúj Zemplén Megyei Bíróság 5.Fpk.05-2005/000704/21. számú végzésének jogerőre emelkedésével, 2006. április 19-én a IV.r. alperes jogelődjének felszámolása megindult, felszámolóként a R. Kft-t jelölve ki. A felszámolás megindításának közzétételére 2006. május 18-án került sor.

A felperes a IV.r. alperes jogelődjének hitelezőjeként 2008. március 11-én keresetet nyújtott be az alperesekkel szemben. Kérte, hogy a bíróság elsődlegesen a csődeljárásról, a felszámolási eljárásról és a végelszámolásról szóló 1991. évi IL. törvény (Cstv.) 40.§ (1) bekezdésének c) pontja alapján - a hitelezők előnyben részesítése okából - , másodlagosan a Ptk.200.§ (2) bekezdés alapján a szerződések jóerkölcsbe ütközése miatt

- kötelezze az I.r. és II.r. alpereseket egyetemlegesen 28.810.000 forint és annak 2006. január 1. napjától a kifizetésig járó, a Ptk. 301.§ szerinti mértékű késedelmi kamatainak a IV.r. alperes jogelődje részére 15 napon belül történő megfizetésére;

- kötelezze a III.r. alperest 5.970.000 forint és annak 2005. december 1. napjától a kifizetésig járó, a Ptk.301/A.§-a szerinti mértékű késedelmi kamatainak a IV.r. alperes jogelődje részére 15 napon belül történő megfizetésére,

- kötelezze a IV.r. alperes jogelődjét a fentiek túrésére, valamint
- kötelezze az alpereseket a perköltség viselésére.

Elsődleges kereseti kérelmének indokaként előadta, hogy a felszámolási eljárás lefolytatására irányuló kérelem bíróságra történő beérkezése napját megelőző 90 napon belül (2005. augusztus 5-től) és azt követően a IV.r. alperes jogelődje 28.810.000 forint összegben teljesített tagi kölcsön visszafizetéseket az I. és II.r.

alperes javára. Az I.r. és II.r. alperesek egyetemleges kötelezettsége a házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény (Csjt.) 30.§-án alapul, miután házastársak. Az I.r. alperes vezérigazgatóként a saját és felesége tagi kölcsöneinek visszafizetéséről rendelkezett.

A IV.r. alperes jogelődjének vagyonából ugyanezen időszakon belül a III.r. alperes javára 5.970.000 forint összegű kifizetés történt.

A IV.r. alperes jogelődjének a felszámolója arról adott tájékoztatást, hogy várhatóan egyszerűsített módon történik a IV.r. alperes jogelődje felszámolási eljárásának befejezése, mert a felszámolási költségek kifizetésére sincs elegendő vagyon.

A felperes előadta, hogy csak 2008. február 28-án értesült az alpereseknek történt kifizetésekről, ezért a Cstv. 40.§ (5) bekezdésében meghatározott határidőn belül támadta meg az intézkedéseket, kifizetéseket.

Miután a IV.r. alperes jogelődje az I-III.r. alpereseket, mint hitelezőket előnyben részesítette, ezért kérte a Cstv. 40. § (1) bekezdés c) pontja alapján a kifizetések érvénytelenségének megállapítását és az eredeti állapot helyreállításának elrendelését oly módon, hogy a kifizetett összeg a IV.r. alperes jogelődje részére kerüljön visszafizetésre.

Másodlagos kereseti kérelme tekintetében arra hivatkozott, hogy a kifizetések az I.r. és II.r. alperes házastársi viszonyára tekintettel a jóerkölcsbe ütköznek. Ugyanígy a jóerkölcsbe ütközik a III.r. alperesnek történt kifizetés is, mert a II.r. alperes a III.r. alperes jelentős befolyással rendelkező tagja. Jogi álláspontja szerint, mivel a Ptk. 199.§-a alapján az egyoldalú nyilatkozatokra a szerződésre vonatkozó szabályokat kell megfelelően alkalmazni, ezért jogosult a kifizetések megtámadására a Ptk.200.§ (2) bekezdése alapján.

Az I. r. és II.r. alperesek kérték a per megszüntetését, illetve a kereset elutasítását. Álláspontjuk szerint a felperes a Cstv-re alapított megtámadás tekintetében a keresetindítási határidőt elmulasztotta és önmagában a hozzátartozói viszony, a Cstv-ben szabályozott többlet-tényállás nélkül, nem alapozza meg a jóerkölcsbe ütközés megállapítását. Ezen felül a felperes által hivatkozott jogügyletek kétoldalúak és nem lehetséges önállóan csak az adós teljesítését vizsgálni.

A III. r. alperes osztotta az I-II.r. alperesek álláspontját, az eljárás megszüntetését, illetve a kereset elutasítását kérte.

A IV.r. alperes jogelődje nem ellenezte a kereset teljesítését.

Az elsőfokú bíróság 13.G.40.051/2008/14. számú ítéletében a jóerkölcsbe ütközés megállapítása és járulékai iránt előterjesztett

másodlagos keresetet elutasította, a hitelező előnyben részesítésének megállapítása és járulékai iránt előterjesztett kereset tárgyában a pert megszüntette és kötelezte a felperest a perköltség fizetésére.

Határozatának indokolásában kifejtette, hogy a Ptk.200.§ (2) bekezdésének alkalmazására csak akkor van lehetőség, ha más jogszabályban nincs nevesítve az a támadott magatartás, amelyre hivatkozással kéri a Ptk. 200.§ (2) bekezdésének alkalmazását. Miután a Cstv. 40.§-ában meghatározott feltételek fennállása esetén a szerződések megtámadására csak a Cstv.-ben meghatározott határidőn belül van lehetőség - azaz itt nevesítve van a támadott magatartás és annak szankciója - ebből következően az abban szabályozott tényállásokat a jogalkotó nem tartotta olyannak, amelyeknek megfelelő szerződések jognyilatkozat az általános a társadalmi értékkéltre tekintettel, bárki által határidő nélkül megtámadhatóak lennének. Ezért nem elegendő a jóerkölcsbe ütközés megállapításához az, hogy a Cstv. 40.§-ában megállapított tényállási elemek megvalósultak, más, többlet-tényállási elemre is szükség van ahhoz, hogy a szerződés, jognyilatkozat semmissége megállapítható legyen. Mérlegelte a tényeket, és többlet-tényállási elem hiányában a jóerkölcsbe ütközésre alapított keresetet elutasította.

A Cstv. 40.§ (1) bekezdés c) pontjára alapított kereseti kérelem tárgyában azért szüntette meg az eljárást, mert azt állapította meg, hogy a felperes elmulasztotta a kereset előterjesztésére rendelkezésére álló határidőt, mely a Cstv. 40. § (5) bekezdése értelmezésével a közzétételtől számított maximum 195 nap lehet.

A Debreceni Ítéltábla Gf.III.30.418/2008/8. számú végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp.252.§ (2) bekezdése alkalmazásával hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot újabb eljárásra és újabb határozat hozatalára utasította, megállapítva a felek másodfokú perköltségét. A másodfokú bíróság jogi álláspontja az volt, hogy a Cstv. 40.§-a anyagi jogintézmény szabályait tartalmazza, melynek mögöttes szabálya a Ptk., a polgári anyagi jogi szabályozás rendszerében pedig valamely határidő akkor tekinthető jogvesztőnek, ha ezt a jogszabály kifejezetten kimondja. A Cstv. kifejezett eltérő rendelkezése hiányában a Cstv. 40.§ (1) bekezdésében írt mindkét határidő elévülési határidő. Amikor a Cstv. 40.§ (5) bekezdése az (1) bekezdése szerinti határidőre utal vissza, ott mind a két (az objektív és a szubjektív) határidőt bele kell érteni a hivatkozásba. Ebből következően, ha a felszámoló az (1) bekezdésben írt 180 napos határidő eltelte előtt egy nappal szerez tudomást a Cstv. 40.§ (1) bekezdés a)-c) pontjában írt jogügyletekről, és erről haladéktalanul tájékoztatja a hitelezőt, akkor a hitelező az értesítés kézhezvételétől számított 15 napon belül akkor is jogosult a szerződés megtámadására, ha már eltelt a Cstv.40.§ (1) bekezdésében írt mindkét határidő.

A kifejtett indokok miatt előírta az elsőfokú bíróság részére, hogy érdemben vizsgálja a felperes elsődleges kereseti kérelmét, és csak abban az esetben döntsön a másodlagos kereseti kérelem megalapozottságáról, ha az elsődleges kereseti kérelmet alaptalannak találja.

A megismételt eljárásban az elsőfokú bíróság a bizonyítást lefolytatta, ítéletében a felperes keresetét a jóerkölcsbe ütközés megállapítása és járulékai vonatkozásában ismét elutasította, a hitelező előnyben részesítésének megállapítása és járulékai tekintetében előterjesztett kereseti kérelem tárgyában a pert újból megszüntette, és kötelezte a felperest a perköltség megfizetésére. Az ítélet indokolásában a korábbi ítéletben kifejtett álláspontját megismételte és kiegészítette azzal, hogy a Cstv. rendelkezései alapján a kifizetés, mint jogi aktus támadható, azonban ez a megtámadási jog nem teszi lehetővé, hogy a jóerkölcsbe ütközés vonatkozásában a bíróság a kifizetés tényét önállóan vizsgálat tárgyává tegye. A jóerkölcsbe ütközésre történő hivatkozás nem lehet indoka a Cstv.-ben meghatározott határidő esetleges elmulasztásának.

A Cstv. 40.§ (1) bekezdésében meghatározott határidők jogi jellegével kapcsolatban kifejtette, hogy értelmetlen lenne két határidőt meghatározni, ha mindkettő elévülési jellegű lenne. Ha a 180 napos határidő esetében elévülési jellegű határidőről lenne szó, indokolatlan lett volna a határidő megnyújtása, hiszen az elévülés nyugvásának és megszakadásának lehetősége a rövidebb határidő tekintetében is fennállna. Fenntartotta ezért azt az álláspontját, hogy a megtámadásra a felszámolás közzétételétől számított 195 nap állt a hitelező rendelkezésére, s mivel ezt elmulasztotta, ezért a Cstv. 40.§ (1) bekezdés c) pontjára alapított kereset tárgyában az eljárás megszüntetésének van helye.

A felperes és az I-III. r. alperesek nyújtottak be fellebbezést az elsőfokú ítélettel szemben. A felperes fellebbezésében elsődlegesen kérte a per megszüntetésére vonatkozó rendelkezés megváltoztatását, másodlagosan kérte az ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a hitelező előnyben részesítésének megállapítása és járulékai iránt előterjesztett kereseti kérelem tekintetében megváltoztatta, kötelezte az I-II.r. alpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg a IV.r. alperes javára 28.810.000 forint tőkét és ennek 2006. január 1-től a kifizetésig járó, félévente a késedelemmel érintett naptári félévét megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatát. Kötelezte a III.r. alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg IV.r. alperes javára 5.970.000 forint tőkét és annak 2005.

december 1-től a kifizetésig járó, félévente a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamat 7 %-kal növelt összegének megfelelő mértékű késedelmi kamatát.

A jóerkölcsbe ütközés megállapítása és járulékai iránti másodlagos keresetet elutasító rendelkezést mellőzte, a tényállást pontosította, rendelkezett a kereseti és fellebbezési eljárási illeték, valamint a másodfokú perköltség megfizetéséről.

Az ítélet indokolásában az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást kiegészítette azzal, hogy csak a II.r. alperes rendelkezett tulajdonnal a III. r. alperesben illetve a II.r. alperes a IV.r. alperes jogelődjének jelentős befolyással rendelkező részvényese, valamint a III.r. alperes nem tagi kölcsönt kapott vissza a IV.r. alperes jogelődjétől, hanem vállalkozói díjkövetelését egyenlítették ki.

A másodfokú bíróság fenntartotta az ügyben elsőként hozott ítéletet hatályon kívül helyező végzésében kifejtett jogi álláspontját a Cstv. 40.§ (1) bekezdésében meghatározott határidők jogi jellegét illetően. Hangsúlyozta, hogy mivel a Cstv. nem határozza meg jogvesztő határidőként a felszámolást elrendelő végzés közzétételének időpontjától számított 180 napos határidőt, ezért a Cstv.40.§ (5) bekezdése szerint a 180 napos határidő lejártá után is a hitelező a felszámolótól származó tájékoztatást követő 15 napon belül benyújthatja a keresetlevelét a bíróságra, a Cstv. 40. §-ára hivatkozással.

E jogi álláspont alapján a másodfokú bíróság érdemben bírálta el a felperes keresetét, mert megállapította, hogy az határidőben érkezett.

Határozatának indokolásában kifejtette, az eljárás adataiból nem vitásan megállapítható volt, hogy a IV.r. alperes a Cstv. 40. § (1) bekezdés c) pontjában meghatározott időszakban a felperes által kifogásolt összegeket kifizette, s ha ez a tény fennáll, akkor a bíróságnak nem kell vizsgálnia sem a felek szándékát, sem a célzatot, csupán azt a tényt, hogy az érintett időszakban történt kifizetés - mint jognyilatkozat - egy hitelezőnek a többi hitelezőhöz képest az előnyben részesítését eredményezte-e vagy sem. Mivel az előnyben részesítés megvalósult, kötelezte az alpereseket az előny visszafizetésére.

Kifejtette, hogy a felperes elsődleges (Cstv.40.§ (1) bekezdés c) pontja) és másodlagos (Ptk.200.§ (2) bekezdés) jogcímen előterjesztett kereseti kérelmei csak látszólagos keresethalmazatot alkotnak, mivel a kereseti kérelmek egymást kölcsönösen kizárják, egyidejű létezésük csak átmeneti jellegű, kielégítést végső soron csupán az egyikük nyerhet. Az ilyen, eshetőleges kereseti kérelmek esetén, amennyiben a bíróság az elsődleges kereseti kérelemnek helyt ad, a másodlagos kérelem tárgytalanná válik. Miután az elsődleges kereseti kérelemnek helyt adott, nem vizsgálta a

másodlagos kereseti kérelmet, ezért rendelkezett az elsőfokú bíróság ítélete ezen rendelkezésének mellőzéséről is.

A jogerős ítélettel szemben az I-II.r. alperesek nyújtottak be felülvizsgálati kérelmet. Kérték a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megváltoztatását akként, hogy utasítsa el a felperesnek a hitelező előnyben részesítésének megállapítása iránt előterjesztett kereseti kérelmét, egyebekben hagyja helyben az elsőfokú ítéletet és kötelezze a felperest perköltség fizetésére.

Álláspontjuk szerint a másodfokú bíróság jogszabálysértően értelmezte a Cstv. 40.§-ában foglalt 180 napos határidőt elévülési időként; a jogszabályok téves értelmezésével tekintette a II.r. alperes javára visszafizetendő tagi kölcsönöknek a perbeli időszakban történő kifizetését - mint jognyilatkozatokat - megtámadhatónak a Cstv. 40.§ (1) bekezdésének c) pontja alapján. A tényállást nem teljeskörűen derítették fel a bíróságok, illetve a bizonyítékokat tévesen értelmezték és ezért téves ítéleti tényállást állapítottak meg, s az elsőfokú bíróság tévesen szüntette meg a pert a felperes elsődleges kereseti kérelmével kapcsolatban.

A 180 napos keresetindítási határidő jogi jellegének megítélése körében azzal érveltek, hogy a bírói gyakorlat nem csak abban az esetben minősít jogvesztőnek egy határidőt, ha ezt kifejezetten ki is mondja egy jogszabály, hanem akkor is, ha ez a jogszabály rendelkezéseiből egyértelműen következik. Két egymást követő határidő nem lehet elévülési határidő, és a Cstv. 40. § (1) bekezdésben szereplő „legfeljebb” szó a határidő jogvesztő jellegére utal.

Jogi álláspontjuk alátámasztására hivatkoztak több eseti döntésre, illetve a Legfelsőbb Bíróság Polgári Kollégiumának véleményére, mely a hibás teljesítés egyes jogértelmezési kérdéseivel kapcsolatban született.

Álláspontjuk szerint a másodfokú bíróság ítéletében kiterjesztően értelmezte a vitatott jogszabályhelyet, annak tulajdonítva jelentőséget, mikor került a hitelező olyan helyzetbe, hogy felismerhette a szerződés vagy a jognyilatkozat megtámadhatóságát. Nem vette azonban figyelembe a helyes nyelvtani értelmezésből levonható jogi következtetést a „legfeljebb” 180 napon belüli perindításra vonatkozóan.

Álláspontjuk szerint tehát a felperes mulasztása - amely a IV.r. alperes felszámolójának magatartására vezethető vissza - már nem menthető ki a 180 napos határidő jogvesztő jellege miatt.

A jogerős ítélet érdemével kapcsolatban arra hivatkoztak, hogy a felperes már 2008. február 28. előtt is ismerte az adatokat, amelyre a keresetét alapozta, tehát a másodfokú bíróság által

kifejtett jogértelmezés elfogadása esetén is elkészített a kereset benyújtásával.

Felülvizsgálati kérelmük kiegészítésével kifejtettük, hogy jogszabálysértő a jogerős ítélet azért is, mert a másodfokú bíróság megváltoztatta érdemben az elsőfokú bíróság keresetet elutasító rendelkezését. Álláspontjuk szerint azzal, hogy a Pp.253.§ (1) bekezdését megsértve jogerősen marasztalta az alpereseket, a jogorvoslathoz való, Alkotmányban biztosított jogukat megsértette.

A III-IV.r. alperes nem terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében kérte a jogerős ítélet hatályában való fenntartását, álláspontja szerint az a jogszabályoknak megfelel.

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős másodfokú ítéletet a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta felül. Megállapította, hogy a III.r. alperes nem nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, ennek folytán a Legfelsőbb Bíróság nem érintette a jogerős másodfokú ítéletnek a III.r. alperesre vonatkozó, őt a IV.r. alperes javára 5.970.000 Ft tőkében és járulékaiban, valamint a felperes javára perköltségben marasztaló, továbbá a III.r. alperes csatlakozó fellebbezését elutasító rendelkezéseit.

A Legfelsőbb Bíróság elsődlegesen kiegészíti a tényállást azzal, hogy a III.r. alperes 2009. október 22-én felszámolás alá került, illetve a IV.r. alperes felszámolási eljárása a felülvizsgálati eljárás tartama alatt befejeződött, s a IV.r. alperes a cégjegyzékből törlésre került, melynek következtében megszűnt. A felülvizsgálati eljárás félbeszakadásának megállapítását követően a IV.r. alperes különös jogutódjaként a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal perbelépett és kérte az eljárás folytatását.

A Legfelsőbb Bíróság a I-II.r. alperes felülvizsgálati kérelmét az alább kifejtettek szerint találta alaposnak:

A felülvizsgálati eljárásban eldöntendő jogkérdés elsődlegesen az volt, hogy a Cstv. 40.§ (1) bekezdésében szabályozott, a felszámolást elrendelő végzés közzétételének időpontjától számított 180 napos megtámadási határidő jogvesztő határidő-e, vagy pedig elévülési jellegű és a felszámoló által adott tájékoztatással meghosszabbodik a hitelező számára.

A felszámolási eljárás lefolytatására irányuló kérelem benyújtásakor - 2005. november 2-án - hatályos Cstv. 40. § (1) bekezdése szerint „a tudomásszerzéstől számított 90 napon, de legfeljebb a felszámolást elrendelő végzés közzétételének időpontjától számított 180 napon belül a hitelező, avagy az adós nevében a felszámoló a bíróság előtt keresettel megtámadhatja az adósnak” az a)-c) pontban megjelölt szerződéseit vagy jognyilatkozatát, illetve ezen határidőn belül visszakövetelheti a (2) bekezdés szerint kifizetett összegeket.

A Cstv. 40. (5) bekezdése a következőképpen rendelkezett: „Ha az (1) bekezdés szerinti határidőn belül a felszámoló tudomására jut az (1) vagy a (2) bekezdés szerinti jogügylet, úgy erről haladéktalanul köteles a hitelezői választmányt vagy a hitelezőt tájékoztatni, és a bizonyítékokat egyidejűleg megküldeni. Az értesítés kézhezvételétől számított 15 napon belül a hitelező akkor is jogosult a szerződés megtámadására, ha az (1) bekezdés szerinti határidő már eltelt vagy abból 15 napnál kevesebb van hátra.”

Az időmúlásnak a polgári jogban kétféle hatása van: az igényérvényesítés elmulasztása bizonyos idő elteltével vagy magát az alanyi jogot szünteti meg (jogvesztő - záros- határidő), vagy az alanyi jog nem szűnik meg ugyan, de állami kényszerrel többé nem érvényesíthető (elévülési határidő). Jogvesztő határidő esetén - amikor a jogszabály kifejezetten rögzíti azt a végső határidőt, ameddig a követelés érvényesíthető - maga a jogszabály által egyébként biztosított jog elenyészik, s ilyen esetben kimentésre nincs jogi lehetőség.

A Legfelsőbb Bíróság megvizsgálta a Cstv. 40. § (1) bekezdésében szabályozott két határidőt és megállapította, hogy a 90 napos keresetindítási határidő elévülési jellegű anyagi jogi határidő, melynek számítására az anyagi jog rendelkezései az irányadók, ezért a keresetlevélnek a határidő lejárata napjáig a bíróságra meg kell érkeznie. A határidő elmulasztása miatt igazolásnak helye nincs, meghosszabbodását az elévülés nyugvása eredményezheti. (BH2004.142.) Az elévülés nyugvása körében igazolhatja a hitelező, hogy csak később értesült a megtámadható szerződések fennállásáról, ezért a 90 napos határidő leteltét követően - amennyiben az elévülés nyugvását igazolni tudta - benyújthatja a keresetlevelet a tudomásszerzést követő 15 napon belül.

A Cstv. 40. § (1) bekezdésében található másik határidő képezte jelen eljárásban a vita tárgyát. Jogvesztőnek kell-e minősíteni, vagy pedig - miután az eljárásban alkalmazandó Cstv. nem mondja ki ennek jogvesztő jellegét - úgy kell értelmezni, hogy a 180. nap lejártát követően a hitelezőnek van még a tudomásszerzést követően 15 napon belül speciális lehetősége a kereset benyújtására. (Nem volt vitatott az eljárásban, hogy a 180. napot meghaladóan a felszámoló kereset benyújtásra irányuló joga megszűnt.)

A Legfelsőbb Bíróság álláspontja szerint a Cstv. 40. § (5) bekezdésének a rendelkezése csak úgy értelmezhető, hogy „az (1) bekezdés szerinti határidő” fogalma a 90 napos határidőt jelenti. Ha ez a határidő letelik, és a hitelező ezt követően kap tájékoztatást a felszámolótól, vagy olyankor, amikor már 15 napnál kevesebb van hátra a 90 napos határidőből annak lejáratáig, úgy a hitelezőnek ennek ellenére lehetősége van 15 napon belül a keresetet benyújtani. Az elévülési határidő lejártát hosszabbítja meg a 15 napos határidő.

Ugyanakkor a hitelezőnek ez a lehetősége csak a 180 napos időtartamon belül áll fenn, mert az (1) bekezdés „legfeljebb a felszámolást elrendelő végzés közzétételének időpontjától számított 180 napon belül” megfogalmazásából egyértelmű, hogy ez a 180 napos időtartam záros határidő, nem hosszabbodhat meg, ez a végső időpontja a kereset benyújtásának.

Mindebből következően a Legfelsőbb Bíróság nem értett egyet sem a jogerős végzésben kifejtett értelmezéssel, sem pedig az elsőfokú bíróság által kifejtett állásponttal, mert a 180 napos határidő jogvesztő határidőnek minősül, s ez nem hosszabbítható meg semmilyen módon.

Alaptalan volt az I-II.r. alperesek azon felülvizsgálati kérelme, hogy a felülvizsgálati bíróság érdemben utasítsa el a felperes keresetét a hitelező előnyben részesítésének megállapítása iránt, ugyanis az érdemi vizsgálatra - tekintettel arra, hogy a felperes a keresetindítási határidőt elmulasztotta - nincs lehetőség, helyesen határozott tehát az elsőfokú bíróság az elsődleges kereseti kérelem tekintetében az eljárás megszüntetéséről.

Mindezekből következően a Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálva a jogerős ítéletet megállapította, hogy az jogszabálysértő, ezért a jogerős ítéletet a Pp.275.§ (4) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság ítéletének az I-II. r. alperesek ellen a hitelező előnyben részesítésének megállapítása és járulécai tekintetében előterjesztett kereseti kérelem tárgyában hozott eljárást megszüntető rendelkezését helybenhagyta. Ezzel csak a felperes elsődleges kereseti kérelmét bírálta el a bíróság. Miután azonban a felperes két - eshetőleges - kereseti kérelmet terjesztett elő, az elsődleges kereseti kérelem elutasítása miatt a bíróságnak vizsgálnia kell a másodlagos kereseti kérelmet is.

Jóllehet a felperes az elsőfokú ítélet elleni fellebbezésének indokolásában félreérthetően fejtette ki álláspontját, azonban másodlagos fellebbezési kérelmében a teljes elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését kérte. Ebből a Legfelsőbb Bíróság azt a következtetést vonta le, hogy fellebbezésében támadta az elsőfokú

bíróságnak a jóerkölcsbe ütközéssel kapcsolatos kereseti kérelmét elutasító rendelkezését is.

A Cstv. 40.§-ára alapított keresetnek helyt adó döntésre hivatkozva a másodfokú bíróság nem vizsgálta a jóerkölcsbe ütközésre alapított másodlagos kereset elutasításával kapcsolatos fellebbezést, azonban a másodfokú bíróság ítéletének megváltoztatása és az elsődleges kereset alapján indult eljárás megszüntetése miatt a Legfelsőbb Bíróság a Pp. 275.§ (5) bekezdése alapján a kötelezte a másodfokú bíróságot arra, hogy új eljárás lefolytatása után a másodlagosan előterjesztett, a jóerkölcsbe ütközésre alapított érvénytelenségre hivatkozással előterjesztett kereseti kérelemmel kapcsolatban hozzon új határozatot.

Megjegyzi a Legfelsőbb Bíróság, hogy a felülvizsgálati kérelemnek a kiegészítése, melyben a felülvizsgálati kérelmet benyújtó alperesek azt állították, hogy a másodfokú bíróság elsőfokú ítéletet megváltoztató ítélete jogszabálysértő és Alkotmányosértő volt abban a tekintetben, hogy nem biztosított fellebbezést az ítélettel szemben, s ezzel a jogorvoslati jog lehetőségétől fosztotta meg az alpereseket, nem helytálló. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által hozott ítélet felülbírálata folytán jutott eltérő álláspontra, s ennek jogkövetkezményeit levonva hozta meg határozatát a Pp.253.§-a alapján.

A Legfelsőbb Bíróság a Pp.275.§ (5) bekezdése alapján csak megállapította a felek felülvizsgálati eljárási költségét a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003.(VIII.22.)IM rendelet 3.§ (2) bekezdésének a)-b) pontja, (5) bekezdése, és a 4/A.§ (1) bekezdése és a 7/1983(VIII.25.)IM rendelet 13.§-a alkalmazásával, s figyelembe vette, hogy az I-II.r. alperes 1.728.600 forint felülvizsgálati illetéket rótt le.

Budapest, 2011. április 11.

.Török Judit sk. a tanács elnöke, Dr.Csóke Andrea sk. előadó bíró,
Dr.Pethőné dr.Kovács Ágnes sk. bíró